

Gruppen ikke endda er saa let at samle eller Betingelserne at tilvejebringe, naar Loven ikke længer staaer i veien, og naar der nu skal gjøres Alvor med de høflige Tilbud og varme Duster; — og 3) at Kirkestyrelsen, under Henviisning til den skete store Indrømmelse, kunde hævdet sig en Pause af nogle Aar, for at see Frugterne af den, og inden man kom ind paa nye, gjenmemgribende Endringer. Høist uheldigt var det derfor, som mig synes, ikke blot at Forslaget om Frimenighedsloven faldt, men at under Debatten om samme det Argument kom frem imod den, at man ikke skulde eller kunde indrømme enkelte Menigheder en Valgret med Hensyn til Præst, som de andre ikke havde. Dermed var hele Sagen vendt paa det Allernærmeste: Istædet for en Afgang til at danne Frimenigheder, der kunde ventes forsøgt benyttet ved nogle yngre begavede Geistlige af den grundtvigske Retning (eller maaskee tillige af Bæverne af Bevægelsen for den indre Mission) og i ethvert Tilfælde kun hos religiøse, vakte Kræbse, og der, som særlig Indrømmelse, havde sin Hjemmel i de særlige Offre, den krævede af Deeltagerne, — istædet for dette kom nu Fordringen om, at Sognene skulde vælge deres Præster, taltalende for alle demokratiske Stemninger, de Irreligiøse, der paa den Maade haabe at udstemme kristelig Prædiken af Sognene, saavel som de Religiøse, og blandt disse haabe Grundtvigianeres, Indre Missions-Bennernes, Methodistiskindedes, Baptistiskindedes o. s. v., som alle helst blive i Folkekirken, naar de have Udsigt til, at Forskyndelsen i den vil kunne omformes efter deres særlige Meninger. Og denne Bevægelse faaer nu Tid at gjære og udbrede sig, medens de religiøse Folkeledere, som Frimenighedsloven vilde tilfredsstillet, vedblive at virke med al den Kraft, en trykket Retning altid har, og medens afskillige Landemøders Præster, deels af Uvillie og Frygt for grundtvigianste Frimenigheders Fremtrængen i deres Nærhed, deels fordi det i alt Fald ikke øieblikkeligen berører dem, hvad der med Tiden maatte vedtages i Henseende til Sognenes Valgret, deels fordi det er forekommet dem, at Ministeriet var stemt for Valgretstanken, ogsaa erklære sig for samme. — Et stort Spørgsmaal bliver det under disse Omstændigheder, om det vil være muligt, som Sagen nu er kommen til at staae, at undgaae Skridt henimod en dobbelt Indrømmelse, en Frimenighedslov og Indførelse af nogen Deeltagelse i Præstestaldenes Besættelse fra Sogmenighedernes Side. Og som eneste Mellemed, for dog at holde Sagen i et ikke altfor hastenkeligt Spor, synes kun det at kunne tænkes, at Regjeringen, under Anthyndning af at ville berede Forandringer i hiin dobbelte Retning, forlanger Midler til at lade en Kirkekommission bearbejde de hidhørende Spørgsmaal. At forøvrigt ingen Regjering vil tænke paa at overlade Valgretten fuldstændigen til Sognene, og at dette desuden skjøndt ikke grundlovstridigt dog i høi Grad vilde svække Kronens Stilling i Forfatningen, — thi med Anvendelsen paa 1000 Præstestald af Grundlovens § 17 andet Punktum falder ogsaa for ligesaa mange, paa Folket og Folkestemningen indflydelsesrige, Stillinger Anvendelsen af samme Paragraphs 2den og 3die Passus, — det mener jeg rigtignok at indsee. Men ubemærket tør jeg ikke lade, at selv en betinget Forslagsret til Præstestaldene, naar den indrømmes Sognene og kommer i almindelig Anvendelse, faare let dog praktisk vil blive en ubetinget Valgret, idet Stemningen i Landet og ved Rigsdagen altid vil opfatte som Forurettelse, at Regjeringen, „da Sognet dog skal lønne og skal bruge Manden“, kan ville gjøre noget andet nok saa grundet Hensyn gjældende imod hans Ansættelse. Og ligesaa lidt skal jeg tilbageholde den Formening, at Sognene, tilligemed en almindelig og kraftig brugt Forslagsret, ikkun altfor let ville synes at have faaet en Afstedigelsesret, den de vistnok næppe ret tidt directe ville forsøge at bringe i Anvendelse, men som Præsterne ville have en Anelse om, der vil gjøre de mindre selvstændige og samvittighedsfulde iblandt dem til enhver Folkstemnings Trælle, omtrent som tidligere til enhver uindskrænket Konges.

2) Som Foranstaltninger til at afhjælpe Folkekirkenes Brøst, har jeg ved Landemødet (see Beretningen Side 36—38) berørt og fundet Stemning for to Forslag, af hvilke det første, om valgte Tillidsmænd til Medbedømmelse af en Præstis Forhold, for nogle Aar